

't IS MOOI

Nieuwe kwaliteit in de openbare ruimte

Natuurlijk
Loppersum!

GEMEENTE
LOPPERSUM

GEMEENTE
LOPPERSUM

't IS MOOI

Nieuwe kwaliteit in de openbare ruimte

Inhoud

Voorwoord	5
De start	6
Uitgangspunten	8
De aanpak	10
Van idee naar resultaat	12
De uitvoering	14
Resultaten	16
Weerstand	19
Projectmatig creëren	22
Succesfactoren	24
Verbeterpunten	26
Vooruitblik	28

Middelstum Menthedalaan

In dit boekje komen de volgende deelnemers uit het project Beheerplannen aan het woord:

Pier Prins, wethouder openbare ruimte vanaf 2012 - heden
Hommo Smit, wethouder openbare ruimte van 2006 - 2010, lid klankbordgroep herinrichting Stedum
Kasper Bosker, opdrachtnemer
Bert van der Weide, concerncontroller, projectleider
Menno Smit, projectleider planvoorbereiding
Mark Postema, projectleider planuitvoering
Johan Kramer, toezichthouder
Gerda Steenhuis, communicatieadviseur
Mathijs Dijkstra, landschapsarchitect MD Landschapsarchitecten
Kees Geut, lid klankbordgroep herinrichting Middelstum
Henk Helmantel, inwoner Westeremden
Jan Olthof, lid klankbordgroep Westeremden
Eric Raad, lid klankbordgroep herinrichting Garrelswaer
Joop Leffers, aannemer in diverse projecten

Voorwoord

Soms doet zich een moment voor om stil te staan bij wat bereikt is, dit is zo'n moment.

De afgelopen jaren is continu en met veel inzet gewerkt aan het oplossen van achterstanden en het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte in de gemeente Loppersum. Dit kreeg gestalte door het herinrichten van dorpskernen en het renoveren en vernieuwen van openbare verlichting, straten en wegen, bruggen, begraafplaatsen, beschoeiingen en waterbodems. Binnen de gemeente Loppersum is hiervoor de werkwijze 'projectmatig creëren' gekozen. Vanaf het begin is een projectstructuur opgebouwd met een heldere opdracht. De gemeenteraad heeft aan de start het kader voor de projecten vastgesteld.

We zien dat de gevolgde werkwijze succesvol is toegepast. Veel zichtbare resultaten zijn gehaald binnen de tijd en binnen de beschikbare gelden. Door het verbeteren van de ruimtelijke omgeving zijn onze dorpen aantrekkelijker geworden voor inwoners en bezoekers. We zien het als een investering in de leefbaarheid.

Met z'n allen zijn we trots op de bereikte resultaten en op de manier waarop dat is aangepakt. Dat is voor ons de aanleiding om u mee te nemen in dat proces en een deel van de resultaten te laten zien.

Met dit boekje hopen we u te boeien en te inspireren. Veel is mogelijk als je er met gezamenlijke inzet, binnen en buiten de organisatie, met heldere uitgangspunten en doelen tegenaan gaat. En uiteindelijk is het mensenwerk: daar waar mensen onderling vertrouwen hebben en elkaar weten te versterken, ontstaan de mooiste resultaten in de ruimte om ons heen. Loppersum is mooi(er) geworden.

Pier Prins
 Wethouder openbare ruimte

Maart 2016

Loppersum Molenweg

Loppersum Molenweg

De start

In 2008 en 2009 waren er in de organisatie van de gemeente Loppersum nogal wat personele wisselingen. Vacatures voor beleidsmedewerkers op de afdeling Openbare Ruimte werden ingevuld door mensen van buiten. De functies Concerncontroller en hoofd van de afdeling Maatschappelijke en Ruimtelijke Ordening werden nieuw bemenst. De nieuwe medewerkers brachten hun ervaringen van elders mee naar binnen en startten projecten vanuit een nieuw elan.

Hommo Smit:

“Dankzij het verwerven van de artikel 12 status kon in de gemeente Loppersum in 2009 met het wegwerken van achterstallig onderhoud worden begonnen en dit is vanaf het begin op een goede manier opgepakt.”

Kasper Bosker:

“Toen ik hier begon in 2010 was men net begonnen met de Molenweg. Opvallend was dat de ambitie er vanaf spatte.”

Bert van der Weide:

“De inrichting van de Molenweg werd als eerste project de blauwdruk voor de daarop volgende projecten. De uitgangspunten hebben we steeds overeind gehouden.”

Loppersum Molenweg

De gemeente Loppersum zat op dat moment financieel in de gevarenzone. In de openbare ruimte in bijna alle dorpen, was sprake van achterstallig onderhoud.

De uitdaging was om alle achterstanden weg te werken en met inzet van éénmalige middelen een structurele besparing te realiseren.

Er kwamen een startnotitie en een projectplan op basis waarvan de projectorganisatie werd ingericht. Ondertussen werden subsidiemogelijkheden verkend en aangevraagd.

Loppersum Molenweg

Menno Smit:

“Met het project Molenweg hebben we in 2009 de toon gezet. Heel bewust is een landschapsarchitect gekozen die past bij de cultuur en de werkwijze van Loppersum.”

Het eerste project was de Molenweg in Loppersum. De staat van de weg was ronduit slecht en er lag al enige tijd een brief van de inwoners met het verzoek om de weg te verbeteren. Er werd, samen met de bewoners, een ontwerp gemaakt door de landschapsarchitect. Daarin werd gestreefd naar een brede en integrale inrichting: verbeteren van infra en kwaliteit inclusief groen en straatmeubilair vanuit een historische benadering.

Dit was het begin van veel projecten in het kader van het opnieuw inrichten van de openbare ruimte.

Uitgangspunten

Het bestuur van Loppersum heeft aan de start het beleidskader voor de projecten vastgesteld. Daarmee stonden doelen en uitgangspunten vast die in elk project zijn toegepast. De uitgangspunten waren:

- Het streven naar een hoge kwaliteit van de inrichting
- Het versterken van het historisch karakter van de kernen van de dorpen
- Zoveel mogelijk gebruik maken van gebakken materiaal
- Een verkeerssnelheid van maximaal 30 km per uur toepassen
- Inpassen duurzaamheid
- Planvoorbereiding en uitvoering samen met de inwoners
- Uitvoering binnen de beschikbare middelen
- Kiezen voor oplossingen die structureel minder kosten (bermbeton, LED)

Vanuit deze ambities werd de projectstructuur ingericht en werden de plannen voorbereid. Het bestuur stelde de financiële ruimte vast. Door subsidies aan te wenden en door eenmalige bijdragen vanuit de artikel 12 status, ontstonden ruime financiële mogelijkheden. In gevallen waarin extra financiering noodzakelijk was, werd expliciet een besluit van de gemeenteraad gevraagd.

Bert van der Weide:

“Zonder kaders geen helder project. Hier stond de kwaliteit voorop. Ook het toezicht houden op de hoeveelheden en de communicatie waren belangrijke factoren.”

Kasper Bosker:

“Gedurende het hele project heeft het college vastgehouden aan de structuur en de uitgangspunten. Dat vertrouwen is erg belangrijk.”

Middelstum Concordiaplein

Menno Smit:

“Omdat we steeds hebben vastgehouden aan de uitgangspunten is overal dezelfde hoge kwaliteit bereikt.”

Bert van der Weide:

“Alles is steeds integraal bekeken. Zo hebben we met financiële middelen geschoven tussen de verschillende (deel)projecten.”

Middelstum Schoolstraat

De insteek was het verbeteren van de kernen van de dorpen waar de infrastructuurele situatie slecht was. Gaandeweg werden in de projectstructuur andere projecten ingevoegd, omdat de structuur een goed verloop van een project waarborgde. Het betrof projecten waarin eveneens sprake was van achterstallig onderhoud zoals het vervangen van de openbare verlichting, het verbeteren van wegen, de renovatie en het vervangen van bruggen, de inrichting van de gemeentelijke begraafplaatsen, het baggeren van watergangen en het vervangen van beschoeiingen. Ook werden gaandeweg in de lijnorganisatie overige achterstanden weggewerkt zoals het opknappen van gemeentelijke gebouwen, monumenten in de openbare ruimte, kinderspeelplaatsen, een haven.

Begraafplaats Garrelsweer

De aanpak

Vanuit de opgave, het wegwerken van achterstanden en het structureel besparen op beheer, werd het projectplan opgesteld. Het bestuur stemde er mee in en de gemeenteraad stelde het beleidskader vast. De projectgroep werd samengesteld met mensen op basis van hun bekwaamheden, vakkennis of functie. Specialisaties en kwaliteiten die niet in huis beschikbaar waren, werden ingehuurd.

Er kwam een overall planning en voor het definiëren van individuele projecten werd de kwaliteit van de onderdelen in de openbare ruimte vastgesteld. Op basis van de gemeten kwaliteit en daarmee urgentie werden individuele projecten benoemd en in de planningsvolgorde gezet. Na de planvoorbereiding volgde de uitvoering. En tot slot de evaluatie en hier en daar bijsturing of correctie van het resultaat.

Kasper Bosker:

“Doordat veel tijd is gestoken in de samenwerking met de inwoners, is er later tijd terugverdiend. De gemeente heeft relatief weinig klachten ontvangen.”

Gerda Steenhuis:

“Hoewel in elk dorp dezelfde werkwijze werd gevolgd, was elk proces anders. Dat had te maken met de inhoud van het plan en de aard en identiteit van het dorp. Het ene dorp was meegaand, het andere dorp kritisch of initiatiefrijk. Elk dorp was zeer betrokken en de inwoners toonden begrip voor de overlast van de werkzaamheden.”

Ruimtelijk concept Stedum

Joop Leffers:

“Ik werk met veel plezier aan de projecten, ik ervaar steeds een constructieve samenwerking. Wat mij vanaf het eerste moment opviel is dat de gemeente Loppersum ten dienste staat van haar inwoners. Vanaf de planvorming wordt de burger reeds betrokken bij het project.”

Jan Olthof:

“De leden van de klankbordgroep, de architect en de gemeente namen elkaar serieus.”

Haven Leermens

Begraafplaats Middelstum

Begraafplaats Middelstum

In alle projecten, van groot tot klein, lag vanaf het begin de nadruk op communicatie gericht op bekendheid, draagvlak en samenwerking. Per project is gekeken naar de best passende communicatiestrategie. In de grote herinrichtingsprojecten ontstond een structuur met klankbordgroepen en inwoners. In de kleinere projecten was sprake van persberichten en inloopbijeenkomsten.

Van idee naar resultaat

Het voorbereiden en uitvoeren van de herinrichting van de dorpen is gedaan in samenspraak met de inwoners, de Verenigingen van Dorpsbelangen, de Historische Vereniging, de politie en de landbouworganisatie. In elk project is een klankbordgroep samengesteld met vertegenwoordigers van deze groepen. De klankbordgroep was het aanspreekpunt voor de gemeente en fungeerde als intermediair tussen de inwoners en de gemeente. Op cruciale momenten in het proces zijn bijeenkomsten gehouden met de inwoners.

Eric Raad:

“Als lid van de klankbordgroep heb ik geprobeerd de ideeën van andere inwoners van Garrelsweer over te brengen en ook de afspraken vanuit het overleg met gemeente terug te koppelen. Onze ideeën en wensen zijn meegenomen in het plan. Een punt dat mede dankzij inbreng vanuit het dorp is gehonoreerd is het asfalteren van een extra stuk Stadsweg.”

Kees Geut:

“Er werd naar onze ideeën geluisterd en sommige onderdelen in het plan zijn er door inspraak gelukkig niet doorgedaan.”

Garrelsweer inwonerbijeenkomst

De klankbordgroep werd vanaf het begin bij het ontwerp betrokken. In de analysefase kregen de inwoners de gelegenheid om hun ideeën te geven via een enquête. Het resultaat van de analyse is met de inwoners besproken. De uitkomsten werden meegenomen in het schetsontwerp. De fasen schetsontwerp, voorontwerp en definitief ontwerp werden opgesteld in samenwerking en in wisselwerking met de klankbordgroep en de inwoners. Met als resultaat plannen met draagvlak. Na de uitvoering werd het project feestelijk met alle betrokkenen afgerond. Drie keer is achteraf een evaluatieonderzoek uitgevoerd onder de inwoners.

Mathijs Dijkstra:

“De afstemming was goed, de rollen waren duidelijk en werden ook zo ingevuld. Er werd geluisterd naar elkaar. Het overleg met de klankbordgroep was leuk en verliep in een positieve sfeer. De aan-nemer luisterde en had begrip voor de verschillende rollen.”

Hommo Smit:

“De klankbordgroep in Stedum heeft goede invloed gehad op de beslissingen die genomen moesten worden. De mensen werden gehoord en de resultaten van hun inbreng waren dan ook bij de uiteindelijke oplevering duidelijk zichtbaar.”

Het opzetten en doorlopen van dit proces vraagt intensieve communicatie. De uitgangspunten komen overeen met de spelregels in de Participatiewijzer van de Nationale Ombudsman (www.nationaleombudsman.nl). Vooral in de beginfase is het een flinke investering gericht op informeren en er bij betrekken, overleggen en reageren. Gaandeweg ontstond in de dorpen betrokkenheid bij het project. Dat bleek uit hoge opkomsten tijdens bijeenkomsten en veel individuele reacties en ideeën.

Garrelsweer feestelijke afsluiting

Planontwerp Garrelsweer

De uitvoering

Het opstellen van de technische beschrijvingen van het plan en het maken van de bestektekeningen werd door de gemeente 'in huis' gedaan. Daardoor kenden de direct betrokkenen de inhoud goed. Bij knelpunten in de uitvoering werd snel geschakeld en werden oplossingen bedacht. Zo nodig werd de ontwerper bij de uitwerking betrokken.

Mark Postema:

“Op deze manier is het gelukt om de plannen te realiseren binnen de planning, binnen het budget en met de vereiste kwaliteit.”

Menno Smit:

“Uniek dat we dit voor elkaar hebben gekregen, een hele prestatie.”

Na de aanbesteding was de aannemer aan zet om de werkzaamheden uit te voeren. In de fase van de uitvoering was een organisatie nodig die bovenop het werk zit. De projectleider uitvoering en de toezichthouder volgden elke stap in de uitvoering en stonden dagelijks in contact met de aannemer. Er werden hoge eisen gesteld aan de aannemer, heldere en duidelijke opdrachten gegeven en gestuurd op tempo. Als iets tegen liep dan werd gezamenlijk een alternatief bedacht. Cruciaal hierin is goed toezicht houden op hoeveelheden, op eenheid en kwaliteit.

Stedum Hoofdstraat

Stedum Kampweg

Stedum Stationsweg

Johan Kramer:

“Er was flexibiliteit in de uitvoering waardoor we snel konden reageren op constructiewijzigingen en knelpunten.”

Stedum Stationsweg

Resultaten

Mathijs Dijkstra:

“Ik heb in de ontwerpen steeds geprobeerd om de dorpen het eigene te geven, het bijzondere moet voelbaar zijn in het plan. Hierdoor is elk proces anders geweest en is elke inrichting anders geworden.”

Kasper Bosker:

“Mijn verwachtingen zijn meer dan waargemaakt. We hebben voor ongeveer 25 miljoen euro werk op de markt gezet.”

De herinrichtingen in de dorpen hebben een gemeenschappelijke onderlegger, dat zijn de uitgangspunten en de ambities. Toch is elk dorp, is elk plan anders geworden. De kleurencombinaties van de klinkers verschillen, de detailleringen zijn verschillend, andere goten en streklagen. De dorpen onderscheiden zich van elkaar vanuit de historie, vanuit de plek en vanuit de inwoners die hun stempel zetten op het plan. Door de aard van de inwoners en de dorpscultuur is elk proces anders verlopen.

Parallel aan het herinrichten van de dorpen zijn in totaal tien bruggen gerenoveerd of vernieuwd. Acht gemeentelijke begraafplaatsen zijn opnieuw ingericht. Alle gemeentelijke watergangen in de bebouwde kom zijn gebaggerd. Tevens zijn beschoeiingen vernieuwd of vervangen. Een grootschalig verlichtingsplan is uitgevoerd voor alle dorpen. Doorgaande wegen buiten de bebouwde kom zijn verbeterd en voorzien van bermbeton.

Middelstum Grachtstraat oud

Middelstum Grachtstraat nieuw

Henk Helmantel:

“Als je van je af kijkt valt het met de kleur van de stenen nog mee, gelukkig. Van dichtbij niet vind ik. Het heeft niets van doen met het streekeigene van het Hoogeland met zijn karakteristieke rood-bakkende klei.”

Menno Smit:

“In alle dorpen zie ik nu mooie plekken. Heel geslaagd vind ik de Molenweg in Loppersum. Wat is dat een prachtig geheel geworden!”

Mark Postema:

“Vooral de Grachtstraat in Middelstum vind ik mooi geworden. Door de keuze van het materiaal en het profiel van de nieuwe inrichting is de kwaliteit van het centrum sterk verbeterd.”

Loppersum centrum

Middelstum Kerkstraat

Middelstum Oude Schoolsterweg

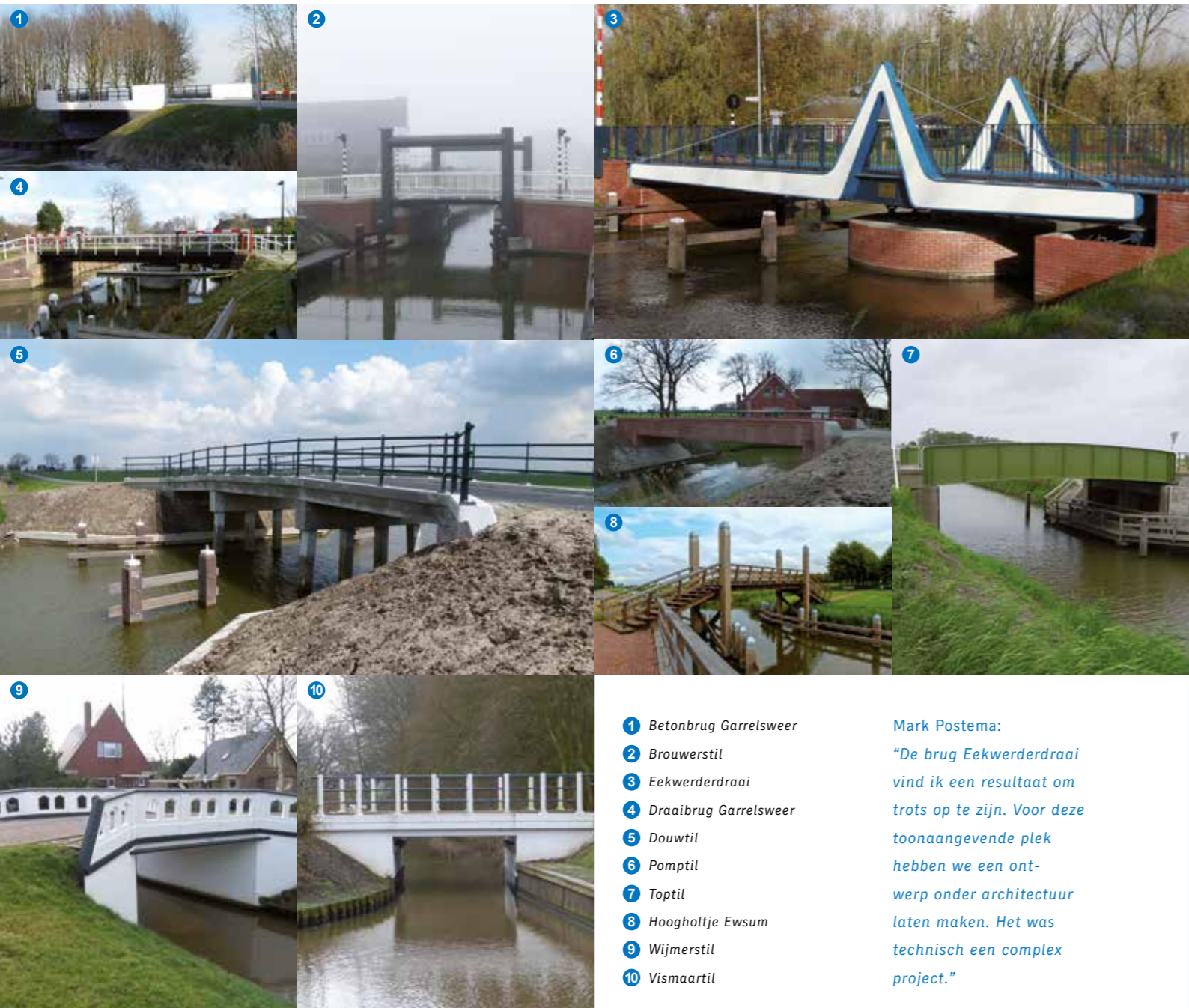

Middelstum Schoolstraat

Westeremden Dorpsweg

Aanvullend op de gemeentelijke initiatieven hebben de dorpen zelf projecten opgepakt en uitgevoerd. In de Molenweg ging men op grote schaal de eigen tuinen opknappen. De begraafplaats Middelstum kreeg een nieuw toegangshek. Er zijn ideeën voor recreatieve routes uitgewerkt en inwoners gaan werken aan het groen. Nieuwe groepen vrijwilligers zijn van start gegaan met het herstel van monumenten op de begraafplaatsen. De gemeentelijke projecten werken als katalysator en stimulans om de openbare ruimte nog beter te maken.

- 1 Betonbrug Garrelsweer
- 2 Brouwerstil
- 3 Eekwerderdraai
- 4 Draaibrug Garrelsweer
- 5 Douwtil
- 6 Pomptil
- 7 Toptil
- 8 Hoogholtje Ewsum
- 9 Wijmerstil
- 10 Vismaartil

Mark Postema:
“De brug Eekwerderdraai vind ik een resultaat om trots op te zijn. Voor deze toonaangevende plek hebben we een ontwerp onder architectuur laten maken. Het was technisch een complex project.”

Gerda Steenhuis:
“Elke vorm van weerstand is in eerste instantie lastig en onprettig. Maar na overleg met elkaar leidt het tot een beter resultaat zowel in de inrichting als in de onderlinge verhoudingen. Daarmee is elke vorm van weerstand ook een kans.”

Weerstand

In elk project is de communicatie uitgevoerd volgens de afgesproken uitgangspunten voor participatie, de te volgen strategie en doelstellingen. Kenmerk was het vroegtijdig betrekken van de doelgroepen bij de planvoorbereiding en uitvoering met als effect relatief weinig weerstanden in de uitvoering van de plannen. Desondanks waren er momenten van verzet en weerstand. De inwoners in Middelstum waren tegen de klinkers, tegen het weghalen van de buslijn uit de Grachtstraat en tegen een nieuwe buslus. De inwoners in Westeremden verzetten zich tegen de gele kleur van de klinkers. Inwoners in Stedum gingen handtekeningen verzamelen tegen de aanleg van een tijdelijk baggerdepot. En individueel waren er klachten en slechte ervaringen met het resultaat. Zo werd de goot in de Stadsweg als gevaarlijk voor fietsers en wandelaars ervaren.

Planontwerp Middelstum

Joop Leffers:

“Het mooiste resultaat vind ik de herinrichting van Garrelsweer waar beide wegen langs het Damsterdiep zijn gereconstrueerd. De verbeteringen daar zijn goed zichtbaar en hebben het karakter van het dorp versterkt. Er was buitengewone samenwerking met de gemeente, dorpsvereniging, het bestuur van dorpshuis Weersterheem en aannemer.”

Bert van der Weide:

“Het is goed geweest om onafhankelijk onderzoek te laten doen. Voor het bestuur was dit een steun in de rug voor de toegepaste werkwijze.”

Middelstum Grachtstraat

Geen klinkers

In Middelstum wilden de bewoners van de Grachtstraat geen klinkers in verband met te verwachten trillingen; er was voorkeur voor asfalt. Dat terwijl het gebruiken van gebakken materiaal een uitgangspunt was voor het ontwerp. Er zijn veel overlegsessies geweest over de technische aanpak van de inrichting van de straat en de beeldkwaliteit. Met voorzieningen om het zwaardere verkeer om te leiden en een maximumsnelheid van 30 kilometer per uur, vonden de inwoners en de gemeente elkaar. Les: luisteren en waar dat kan tegemoet komen.

Archeologische vondsten Middelstum

Affiche actiecomité Westeremden

Henk Helmantel:

“Het overleg met de gemeente is voor de meeste inwoners van Westeremden uitgelopen op een teleurstelling. Het éénmaal ingenomen besluit over de kleur van de stenen werd niet herzien. Alleen bij de invulling van het Dorpsplein werd geluisterd.”

Jan Olthof:

“De dorpsvernieuwing is sneller gegaan dan ik had verwacht. Iedere dag als ik van mijn werk terug kom, vooral bij mooi weer, geniet ik van het resultaat.”

Geen gele klinkers

In het ontwerp van Westeremden werden geelkleurige klinkers voorgesteld in contrast met de roodgekleurde gevels van de woningen. Tijdens de laatste bijeenkomst vlak voor de start van de uitvoering ontstond verzet vanuit een aantal inwoners van Westeremden tegen de gele kleur. Er werd een actiegroep ‘voor rood’ opgericht die handtekeningen verzamelde. De publiciteit werd actief gezocht en de strijd werd aangeboden. De actievoerders haalden alles uit de kast van inspreken bij de vergadering van de gemeenteraad, actieposters in het dorp tot het indienen van een klacht over de wijze waarop de gemeente zich heeft gedragen. Gedurende de discussie trokken steeds meer inwoners zich terug. Er ontstond tijdelijk een tweedeling in de dorpsgemeenschap: voor of tegen het voorgestelde plan.

De gemeente heeft advies gevraagd aan een onafhankelijke adviseur over de klacht. De conclusie was dat de procedure op hoofdlijnen zorgvuldig was verlopen. Wel werden enkele aanbevelingen gedaan voor het vervolg.

Inmiddels is de herinrichting gereed en zijn de reacties van de inwoners overwegend positief over het uiteindelijke beeld. Les: je kunt niet altijd iedereen tevreden krijgen en op zo'n moment moet je er als bestuur zijn. Dan maak je een keuze en moet je daarvoor staan.

Westeremden Oude Boor

Projectmatig creëren

Het project Beheerplannen is gebaseerd op het principe van 'projectmatig creëren'. Het project had een tijdelijke structuur met een flexibele inzet van mensen en middelen. In het team waren de centrale disciplines aanwezig. Iedereen werkte intensief samen, zowel intern binnen het team, als in de relaties met de opdrachtgever, opdrachtnemers en gebruikers van het project. Projectverantwoordelijkheden werden maximaal gedelegeerd. Over de volle breedte van de openbare ruimte zijn projecten uitgevoerd. De projectleiding kon schakelen en switchen tussen mensen en middelen. Mede door deze integraliteit kon veel worden gerealiseerd.

Aanwezig waren de disciplines: projectleiding overall, projectleiding planvoorbereiding, projectleiding uitvoering, financieel specialist, communicatieadviseur, toezicht houder, projectsecretaris. Deze taken werden ingevuld door personen die deskundig zijn op het eigen terrein en met plezier aan hun onderdeel werkten. Er bestond onderling vertrouwen en ieder nam zelfstandig de verantwoordelijkheid voor de eigen taken. De relatie met de interne opdrachtgever was structureel en verantwoording werd twee keer per jaar afgelegd aan het college van B&W. Bij financiële besluiten buiten het vastgestelde kader werd de gemeenteraad betrokken.

Garrelsweer Rijksweg

Kasper Bosker:

“Gekozen is voor een duidelijke projectmatige aanpak. Hierdoor was gerichte inhuur mogelijk, daar zijn nooit discussies over geweest. Wat organisatie en management betreft was dit een doeltreffende opzet. Het is een eenvoudige, efficiënte en transparante manier van werken.”

Bert van der Weide:

“De projectleden waren zeer aan hun taak verbonden; er was weinig druk nodig om de voortgang erin te houden. Als projectleider probeerde ik breed te kijken. De specialisten zorgen voor hun eigen invalshoek. Door creatief met de budgetten om te gaan lukte het steeds om nieuwe projecten te starten. Zo bleef de continuïteit en de vaart erin.”

Menno Smit:

“We hebben het project heel erg bij onszelf gehouden. Op die manier hielden we de kwaliteit, de planning en de kosten onder controle. Korte lijnen maakt het mogelijk om te schakelen en makkelijk aanpassingen te doen.”

Johan Kramer:

“De persoonlijke samenwerking is cruciaal. Hetzelfde beeld voor ogen hebben en zelfverzekerd zijn maakt een team sterk. Er is veel vertrouwen in het team, dat is erg plezierig.”

Gerda Steenhuis:

“De vanzelfsprekendheid waarmee elk lid van het project de eigen verantwoordelijkheid oppakt en het kennen van elkaars kwaliteiten, waren de basis voor het projectmatig creëren.”

Garrelsweer Stadsweg

Loppersum Molenweg

Succesfactoren

Welke factoren zijn van belang om een project tot een goed einde te brengen binnen de tijd, binnen het budget en met de gewenste kwaliteit. Vanuit het project Beheerplannen worden enkele succesfactoren genoemd:

- Kleine organisatie, kleine gemeente, politiek dicht bij de burger, betrokkenheid van de organisatie bij inwoners en andersom.
- Kader, ruimte en vertrouwen is de voedingsbodem voor succes. Om die ruimte te houden is het op de hoogte houden van het bestuur cruciaal.
- Zorg dat belangrijke stappen geformaliseerd worden (vaststellen DO, aanbesteding, kritische keuzes).
- Goede match tussen de mensen in het project: iedereen heeft z'n eigen kwaliteiten.
- Goede contacten met de pers.
- Openheid en in gesprek zijn met de inwoners vanaf het begin.
- Gunstige aanbestedingen in een periode van economische crisis.
- Evalueren en bijstellen.
- Administratieve organisatie.
- Integrale benadering van projecten.
- Heldere afspraken maken en delen zowel intern als extern.

Mathijs Dijkstra:

“De regie voor deze projecten lag bij de gemeente. Dat werkt omdat de gemeente de eigenaar van de openbare ruimte is.”

Kasper Bosker:

“Er is veel meer werk uitgevoerd dan eerst was begroot. Dat komt door het maken van goede bestekken, creatief combineren van werkzaamheden en een gunstig economisch klimaat.”

Stedum inwonerbijeenkomst

Mark Postema:

“Vanaf het begin zijn we creatief omgegaan met de beschikbare gelden. In combinatie met goed begroten en een uitstekende manier van financieel beheer zijn we financieel zelden uit de pas gelopen.”

Gerda Steenhuis:

“Het is sterk om de projecten te evalueren en daadwerkelijk onderdelen te herstellen als blijkt dat iets niet werkt in de praktijk.”

Planontwerp Loppersum Centrum

Stedum

Verbeterpunten

Joop Leffers:

“Het uitgangspunt is om als aannemer zo weinig mogelijk overlast te veroorzaken, maar men zal altijd enig overlast ervaren, het gaat erom het zoveel mogelijk te beperken. Als het een keer fout gaat is dat veelal terug te voeren op onvoldoende communicatie.”

Naast succesfactoren worden er vanuit het project verbeterpunten genoemd.

- Vanuit de projectstructuur betere interne communicatie organiseren met overige medewerkers, beheerders en afdelingen.
- Regelmatig ontstond afstand tussen het project en de lijn; dit vraagt meer overleg met de toekomstige beheerders over de werkbaarheid van de gekozen oplossingen.
- Meer communicatie in de richting van andere overheden zoals gemeenten en Rijk.
- De ‘stenige’ projecten meer verbinden met andere actuele beleidsvelden, bijvoorbeeld sociale thema’s.
- Nog duidelijker zijn over wat de inwoners kunnen verwachten.
- Houd zelf altijd de regie over de communicatie om ruis te voorkomen.

Begraafplaats Loppersum

Jan Olthof:

“Van te voren de spelregels van de klankbordgroep duidelijker bekend maken zodat daar geen discussie over komt.”

Loppersum Molenweg opening

Loppersum Molenweg opening

Vooruitblik

De projectstructuur verandert met ingang van 2016. De taken die nog niet afgerond zijn worden in de lijn verder uitgewerkt. In de afgelopen vijf jaar is een enorme investering gedaan in het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte. Hoe kan de gemeente die kwaliteit waarborgen?

Het is van belang om structureel voldoende middelen te reserveren voor het beheer en onderhoud en hierop niet te bezuinigen. De inwoners vormen de ruggengraat van de dorpen. Zij zijn betrokken bij hun nieuw ingerichte omgeving en laten de uitgangspunten niet zomaar los. De gemeente zal de kwaliteit borgen door met de inwoners in gesprek te blijven.

Voor de toekomst: benadruk het cyclische karakter. Steeds weer actualiseren van beleidsplannen, beheerplannen en inspecties. Als je de aangebrachte verbeteringen niet borgt, blijkt alles over een aantal jaren voor niets geweest.

Kees Geut:

“Al met al kijk ik met plezier terug op de bijeenkomsten en het resultaat daarvan en hoop dat we met elkaar Middelstum steeds mooier maken en de functie als centrumdorp steeds weer opnieuw waarmaken.”

Mathijs Dijkstra:

“Als je de regie niet hebt, zorg dan dat je een programma van eisen klaar hebt liggen en kunt inbrengen.”

Kasper Bosker:

“Bij de versterkingsopgave bewaken dat onze gemeente nog mooier wordt.”

Molenweg Loppersum

Stedum Bedumerweg

Begraafplaats Zeerijp

Mark Postema:

“Mijn tip is, richt je op vernieuwing. Wees daar niet bang voor. Ga voor mooie uitdagingen en zorg dat je zelf de regie houdt.”

Bert van der Weide:

“Door de projectmatige aanpak hebben we veel bereikt. Dat krijgen we terug van de inwoners en van het bestuur. Ik kan elke gemeente aanraden het op onze manier te doen!”

Maak iemand overall verantwoordelijk voor het signaleren van nieuwe projecten.

Iemand die snel over de juiste mensen en middelen kan beschikken.

Benadruk het onderhoud: nadat een project is afgerond krijgen de beheerders en de uitvoering een belangrijke taak in het op niveau houden van de kwaliteit. Wat mooi is, mooi houden!

De gemeente Loppersum staat aan het begin van nieuwe projecten. Het dorp 't Zandt heeft een visie opgesteld met een uitvoeringsprogramma dat de komende jaren wordt gerealiseerd. En vanuit de versterkingsopgave in verband met gaswinning, zal vanuit een ander kader en in een andere setting hard en veel gewerkt worden aan woningen, monumenten, scholen en andere gebouwen in de dorpen. De uitdaging is om gemeentelijke plannen in dat kader mee te nemen en te voorkomen dat bereikte resultaten en beeldbepalende elementen zoals monumenten aan kwaliteit verliezen.

Colofon

Dit is een uitgave van de gemeente Loppersum
Februari 2016

Samenstelling
Projectgroep Beheerplannen

Fotografie
Gemeente Loppersum
Pitt Fotografie
Morssinkhof Groep B.V. / Yin Fotografie

Grafische vormgeving
AtweeA - Kirsten Plomp

Oplage
300 stuks

GEMEENTE
LOPPERSUM

Gemeente Loppersum
Postbus 25
9919 ZG Loppersum
Telefoon: 0596 - 548200
gemeente@loppersum.nl
www.loppersum.nl